

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ Ι^{ης} ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Πλάτων, Θεαίτητος 150d-e

<p>Τῆ δέ γ' ἐμῆ τέχνη τῆς μαιεύσεως τὰ μὲν ἄλλα ὑπάρχει ὅσα ἐκεῖναις, διαφέρει δὲ τῶ τε ἀνδρας ἀλλὰ μὴ γυναῖκας μαιεύεσθαι καὶ τῶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν τικτούσας ἐπισκοπεῖν ἀλλὰ μὴ τὰ σώματα. Μέγιστον δὲ τοῦτ' ἐνὶ τῇ ἡμετέρᾳ τέχνῃ, βασανίζειν δυνατὸν εἶναι παντὶ τρόπῳ πότερον εἶδωλον καὶ ψεῦδος ἀποτίκτει τοῦ νέου ἢ διάνοια ἢ γόνιμόν τε καὶ ἀληθές. Ἐπεὶ τὸδε γε καὶ ἐμοὶ ὑπάρχει ὅπερ ταῖς μαίαις: ἄγονός εἰμι σοφίας, καὶ ὅπερ ἤδη πολλοὶ μοι ὠνεῖδισαν, ὡς τοὺς μὲν ἄλλους ἐρωτῶ, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀποφαίνομαι περὶ οὐδενὸς διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν σοφόν, ἀληθές ὠνεῖδίζουσιν. Τὸ δὲ αἴτιον τούτου τὸδε: μαιεύεσθαι με ὁ θεὸς ἀναγκάζει, γεννᾶν δὲ ἀπεκάλυπεν.</p> <p>Εἰμί δὴ οὖν αὐτὸς μὲν οὐ πάνυ τι σοφός, οὐδὲ τί μοι ἔστιν εὖρημα τοιοῦτον γεγονὸς τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἔκγονον: οἱ δ' ἐμοὶ συγγιγνόμενοι τὸ μὲν πρῶτον φαίνονται ἔνιοι μὲν καὶ πάνυ ἀμαθεῖς, πάντες δὲ προῖούσης τῆς συνουσίας, οἷσπερ ἂν ὁ θεὸς παρείκη, θαυμαστὸν ὅσον ἐπιδιδόντες, ὡς αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις δοκοῦσι: καὶ τοῦτο ἐναργές ὅτι παρ' ἐμοῦ οὐδὲν πώποτε μαθόντες, ἀλλ' αὐτοὶ παρ' αὐτῶν πολλὰ καὶ καλὰ εὐρόντες τε καὶ τεκόντες.</p> <p>Τῆς μέντοι μαιείας ὁ θεὸς τε καὶ ἐγὼ αἴτιος. Ὡδε δὲ δήλον: πολλοὶ ἤδη τοῦτο ἀγνοήσαντες καὶ ἑαυτοὺς αἰτιασάμενοι, ἐμοῦ δὲ καταφρονήσαντες, ἢ αὐτοὶ ἢ ὑπ' ἄλλων πεισθέντες ἀπῆλθον πρῶαίτερον τοῦ δέοντος, ἀπελθόντες δὲ τὰ τε λοιπὰ ἐξήμβλωσαν διὰ πονηρὰν συνουσίαν καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ μαιευθέντα κακῶς τρέφοντες ἀπάλεσαν, ψευδῆ καὶ εἶδωλα περὶ πλείονος ποιησάμενοι τοῦ ἀληθοῦς, τελευτῶντες δ' αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἔδοξαν ἀμαθεῖς εἶναι.</p>	<p>ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Στη δική μου όμως μαιευτική τέχνη τα μεν ἄλλα (γνωρίσματα) ἔχουν ὅπως καὶ σ' ἐκεῖνες, διαφέρει ὅμως στο ὅτι ξεγεννάει ἄνδρες καὶ ὄχι γυναῖκες, καὶ ὅτι ἐπιβλέπει τις ψυχές τους, καθὼς γεννοῦνε, καὶ ὄχι τὰ σώματα. Τούτο ὅμως εἶναι τὸ πιο σπουδαῖο στὴν τέχνη μου, ὅτι μπορεῖ νὰ ἐλέγχει με κάθε τρόπο, τὶ πράγμα γεννάει ἡ διάνοια τοῦ νέου, εἶδωλο καὶ ψεύτικο ἢ γόνιμο καὶ ἀληθινό. Γιατί αὐτὸ ἐδῶ που θὰ πῶ ἰσχύει ἐξίσου καὶ γιὰ μένα ὅπως καὶ γιὰ τις μαμές: εἰμὶ ἀγονος σε σοφία, καὶ σωστά με κατηγορήσαν ἤδη πολλοί, ὅτι ρωτῶ τους ἄλλους ἐνῶ ὁ ἴδιος δὲν ἀποκρίνομαι τίποτα γιὰ κανένα πράγμα, ἐπειδὴ δὲν ἔχω τίποτε σοφὸ νὰ πῶ.</p> <p>Αἰτία αὐτοῦ τοῦ πράγματος εἶναι ἡ ἀκόλουθη: ὁ θεὸς μ' ἀναγκάζει νὰ ξεγεννῶ, μα νὰ γεννῶ μ' ἐμπόδιση.</p> <p>Δὲν εἶμαι λοιπὸν ἐγὼ ὁ ἴδιος κανένας σοφός, οὔτε ὑπάρχει κανένα δικό μου εὖρημα, γέννημα τῆς δικῆς μου ψυχῆς. Ὅσοι ὅμως με συναναστρέφονται, μερικοὶ στὴν ἀρχὴ φαίνονται πολὺ ἀμαθεῖς, μα ὅλοι σ' ὅσους δώσει ὁ θεός, καθὼς προχωρεῖ ἡ συναναστροφή, δείχνουν θαυμάσια ἐπίδοση, ὅπως πιστεύουν καὶ οἱ ἴδιοι καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ εἶναι φανερό ὅτι ἀπὸ μένα δὲν ἔμαθαν τίποτε, ἀλλὰ αὐτοὶ ἀπὸ μόνοι τους βρήκαν καὶ γέννησαν πολλὰ καὶ καλὰ. Αἴτιος λοιπὸν τῆς μαιευτικῆς τέχνης εἶναι ὁ θεός κι ἐγὼ. Κι ἀπὸ τα ἐξῆς εἶναι φανερό: πολλοὶ ὡς τώρα ἀγνόησαν αὐτὸ τὸ πράγμα, ἀπέδωσαν τὴν αἰτία τῆς ἐπίδοσής τους στὸν εαυτὸ τους κι ἐμένα με καταφρόνησαν, εἴτε γιὰτὶ οἱ ἴδιοι εἴτε γιὰτὶ ἄλλοι τους ἐπέισαν, καὶ ἀποτραβήχτηκαν προῖμότερα· καθὼς δε ἀπομακρύνθηκαν, καὶ τὰ ἄλλα μέσα τους με τὴν κακὴ συναναστροφή τὰ ἔκαμαν ἐξαμβλώματα, καὶ ὅσα ἐγὼ τους ξεγέννησα τὰ κατάστρεψαν με κακὴ ἀνατροφή, γιὰτὶ προτίμησαν τὰ ψεύτικα καὶ τὰ πλασματικά ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, καὶ στὸ τέλος φάνηκαν καὶ στὸν εαυτὸ τους καὶ στὸς ἄλλους πῶς εἶναι ἀμαθεῖς.</p> <p>μετάφραση Ι. Θεοδωρακόπουλου</p>
<p>Αναπαραγωγή ἀπὸ τὸ : https://blogs.sch.gr/chtabakis/files/2018/10/S5003 Plato_02.pdf</p>	

Πλούταρχος, Περὶ παιδῶν ἀγωγῆς 7c-8b

<p>Δεῖ τοίνυν τὸν παῖδα τὸν ἐλεύθερον μηδενὸς μηδὲ τῶν ἄλλων τῶν καλουμένων ἐγκυκλίων παιδευμάτων μήτ' ἀνήκοον μήτ' ἀθέατον εἶναι, ἀλλὰ</p>	<p>Πρέπει, λοιπὸν, ὁ νέος ὁ ἐλεύθερος σε κανένα ἀπὸ ὅλα τὰ λεγόμενα ἐγκύκλια μαθήματα οὔτε νὰ μείνει χωρὶς νὰ τὰ ἀκούσει οὔτε χωρὶς νὰ τὰ</p>
---	---

<p>ταῦτα μὲν ἐκ παραδρομῆς μαθεῖν ὡσπερεὶ γεύματος ἔνεκεν (ἐν ἅπασι γὰρ τὸ τέλειον ἀδύνατον), τὴν δὲ φιλοσοφίαν πρεσβεύειν. Ἔχω δὲ δι' εἰκόνας παραστήσαι τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην· ὡσπερ γὰρ περιπλεῦσαι μὲν πολλὰς πόλεις καλόν, ἐνοικῆσαι δὲ τῇ κρατίστῃ χρήσιμον· [...] διὸ δεῖ τῆς ἄλλης παιδείας ὡσπερ κεφάλαιον ποιεῖν τὴν φιλοσοφίαν. [...]</p> <p>Τελείους δ' ἀνθρώπους ἡγοῦμαι τοὺς δυναμένους τὴν πολιτικὴν δύναμιν μεῖξαι καὶ κεράσαι τῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ δυοῖν ὄντων μεγίστοιον ἀγαθοῖν ἐπηβόλους ὑπάρχειν ὑπολαμβάνω, τοῦ τε κοινωφελοῦς βίου πολιτευομένου, τοῦ τ' ἀκύμονος καὶ γαληνοῦ διατρίβοντας περὶ φιλοσοφίαν. Τριῶν γὰρ ὄντων βίων ὧν ὁ μὲν ἐστὶ πρακτικὸς, ὁ δὲ θεωρητικὸς, ὁ δ' ἀπολαυστικὸς, ὁ μὲν, ἔκλυτος καὶ δοῦλος τῶν ἡδονῶν ὧν, ζώδης καὶ μικροπρεπῆς ἐστίν, ὁ δὲ θεωρητικὸς, τοῦ πρακτικοῦ διαμαρτάνων, ἀνωφελής, ὁ δὲ πρακτικὸς, ἀμοιρήσας φιλοσοφίας, ἄμουσος καὶ πλημμελής. Πειρατέον οὖν εἰς δύναμιν καὶ τὰ κοινὰ πράττειν καὶ τῆς φιλοσοφίας ἀντιλαμβάνεσθαι κατὰ τὸ παρεῖκον τῶν καιρῶν.</p>	<p>δει, αλλά αυτά να τα μάθει ως δευτερεύοντα παίρνοντας μια γεύση (γιατί είναι ακατόρθωτο να επιδιώκει κανείς το τέλειο σε όλα) αλλά να υπηρετεί κύρια τη φιλοσοφία. Μπορώ να εκφράσω τη γνώμη μου με σχήμα μεταφοράς: όπως ακριβώς είναι καλό να ταξιδεύει κανείς σε πολλές πόλεις αλλά είναι χρήσιμο να κατοικήσει στην καλύτερη. [...] Γι αυτό πρέπει να καταστήσουμε κορμό της άλλης παιδείας τη φιλοσοφία. [...]</p> <p>Θεωρώ, πάλι, τέλειους ανθρώπους αυτούς που μπορούν να συνδυάσουν και να συγκεράσουν την πολιτική δύναμη με τη φιλοσοφία και εκλαμβάνω ότι είναι κυρίαρχοι στα δυο μεγαλύτερα αγαθά, στη συμμετοχή τους δηλαδή στην κοινή ωφέλεια με την πολιτική τους και στην ήρεμη και γαλήνια ζωή με την ενασχόλησή τους με τη φιλοσοφία. Γιατί, καθώς υπάρχουν τρεις εκφάνσεις της ζωής, η πρακτική δηλαδή, η θεωρητική και η απολαυστική, η τρίτη είναι έκλυτη και δουλική στις ηδονές, ζώδης και μικροπρεπής, η θεωρητική πάλι χωρίς πράξη είναι ανώφελη ενώ η πρώτη χωρίς τη συμμετοχή της φιλοσοφίας είναι άχαρη και ανολοκλήρωτη. Πρέπει, λοιπόν, στο μέτρο του δυνατού να προσπαθήσουμε και να ασχοληθούμε με τα κοινά και να εντρυφήσουμε στη φιλοσοφία ανάλογα με τις συγκυρίες.</p>
<p>Πλούταρχος, <i>Περί παιδων αγωγής</i>, 7c-8b, επιμέλεια-σχόλια-μετάφραση Γιώργος Αθ. Ράπτης, εκδ. Ζήτηρος, 2002,95-99.</p>	

Ισοκράτης, *Περί αντιδόσεως* 180.1-182-7

<p>Βούλομαι δὲ περὶ τῆς τῶν λόγων παιδείας ὡσπερ οἱ γενεαλογοῦντες πρῶτον διελεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ὁμολογεῖται μὲν γὰρ τὴν φύσιν ἡμῶν ἐκ τε τοῦ σώματος συγκεῖσθαι καὶ τῆς ψυχῆς· αὐτοῖν δὲ τούτοις οὐδεὶς ἐστὶν ὅστις οὐκ ἂν φήσειεν ἡγεμονικωτέραν πεφυκέναι τὴν ψυχὴν καὶ πλείονος ἀξίαν· τῆς μὲν γὰρ ἔργον εἶναι βουλευέσασθαι καὶ περὶ τῶν ἰδίων καὶ περὶ τῶν κοινῶν, τοῦ δὲ σώματος ὑπηρετῆσαι τοῖς ὑπὸ τῆς ψυχῆς γνωσθεῖσιν.</p> <p>Οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων ὀρῶντές τινες τῶν πολὺ πρὸ ἡμῶν γεγονότων περὶ μὲν τῶν ἄλλων πολλὰς τέχνας συνεστηκυίας, περὶ δὲ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν οὐδὲν τοιοῦτον συντεταγμένον, εὐρόντες διττὰς ἐπιμελείας κατέλιπον ἡμῖν, περὶ μὲν τὰ σώματα τὴν παιδοτριβικὴν, ἧς ἡ γυμναστικὴ μέρος ἐστίν, περὶ δὲ τὰς ψυχὰς</p>	<p>Επιθυμῶ δε πρῶτον να αναπτύξω προς σας περί της ρητορικής μορφώσεως, όπως ακριβώς οι εξετάζοντες γενεαλογία. Κατά κοινήν ομολογίαν η φύσις ημών σύγκειται εκ τους σώματος και της ψυχῆς, εξ αυτών δε των δύο, ουδεὶς υπάρχει, ὅστις δεν θα ωμολόγει, ὅτι καταλληλοτέρα προς διοίκησιν και αξιολογωτέρα εἶναι εκ φύσεως η ψυχή, διότι εκείνης μὲν ἔργον εἶναι να βουλευέται και περί των ιδιωτικῶν και περί των κοινῶν, του δε σώματος να υπηρετῆ εκείνα τα οποία ὑπὸ της ψυχῆς απεφασίσθησαν. Αφού λοιπόν ταῦτα ἔτσι ἔχουν, βλέποντες μερικοί ἐξ εκείνων, οἱ οποίοι ἐξῆσαν πολὺ προ ημῶν, ὅτι δια μὲν τα ἄλλα πράγματα ἔχουν συσταθῆ πολλὰ τέχνη, ὅσον αφορά δε το σῶμα και την ψυχὴν οὐδὲν τοιοῦτον ἔχει διαμορφωθῆ, ευρόντες δύο μεθοδικὰς ασχολίας κατέλιπον εἰς ημᾶς, δηλαδή ως προς τα σώματα την παιδοτριβικὴν, της οποίας η γυμναστικὴ εἶναι μέρος, ως προς δε τὰς ψυχὰς την φιλοσοφί-</p>
--	--

<p>τὴν φιλοσοφίαν, περὶ ἧς ἐγὼ μέλλω ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, ἀντιστρόφους καὶ σύζυγας καὶ σφίσιν αὐταῖς ὁμολογουμένας, δι' ὧν οἱ προεστῶτες αὐτῶν τὰς τε ψυχὰς φρονιμωτέρας καὶ τὰ σώματα χρησιμώτερα παρασκευάζουσιν, οὐ πολὺ διαστησάμενοι τὰς παιδείας ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ παραπλησίαις χρώμενοι καὶ ταῖς διδασκαλίαις καὶ ταῖς γυμνασίαις καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιμελείαις.</p>	<p>αν, περὶ τῆς ὁποίας ἐγὼ πρόκειται να ομιλήσω εκθέτων ἀπόψεις ἀντιθέτους καὶ συμφώνους καὶ στενὴν πρὸς εαυτὸν τοὺς σχέσιν ἐχούσας, δια τῶν ὁποίων οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν καὶ τὰς ψυχὰς φρονιμωτέρας καὶ τὰ σώματα χρησιμώτερα δια τῆς ἀσκήσεως καθιστοῦν, χωρὶς να διαχωρίζουν τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν ἀπὸ τῆς ψυχικῆς μορφώσεως, ἀλλὰ ἐκ παραλλήλου (ἐν συντονισμῷ) μεταχειριζόμενοι καὶ τὰς διδασκαλίαις καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰς ἄλλας ἀσκήσεις.</p>
<p>Ἰσοκράτης, <i>Περὶ Ἀντιδόσεως</i>, εἰσαγωγὴ-μετάφραση-σχόλια Θ. Παπακωνσταντίνου, Ε. Πανέτσος, Γ', Ι. Ζαχαρόπουλος, 267-269.</p>	

Ἰσοκράτης, *Πρὸς Δημόνικον*, 40.1-42.5

<p>Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σαρτοῦ φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι. Πειρῶ τῷ μὲν σώματι εἶναι φιλόπονος, τῇ δὲ ψυχῇ φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνη τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστη τὰ συμφέροντα. Πᾶν ὃ τι ἂν μέλλῃς ἐρεῖν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἢ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας. Δύο ποιοῦ καιροῦς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἴσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. Ἐν τούτοις γὰρ μόνους ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.</p>	<p>Να φροντίξης δι' ὅλα τα πράγματα τα σχετικά με τὴν ζωὴν, περισσότερο ὅμως να ἀσκήσῃ τὴν σὺν φροσύνην σου· διότι ὁ καλὸς νοῦς μέσα εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα εἶναι ἓνα πολὺ μεγάλο πρᾶγμα μέσα σ' ἓνα πολὺ μικρό. Προσπάθει κατὰ τὸ σῶμα μὲν να εἶσαι φιλόπονος, κατὰ τὴν ψυχὴν δὲ φιλόσοφος, ἵνα δια μὲν τοῦ σώματος μὴ γίνῃς ἐκτελεστὴς τὰ ἀποφασισθέντα, δια δὲ τῆς ψυχῆς να γνωρίζῃς να προβλέπῃς τὰ συμφέροντα. Κάθε τι, τὸ ὁποῖον μέλλεις να πῆς, προηγουμένως να ἐξετάζῃς με τὴν σκέψιν· διότι εἰς πολλοὺς ἡ γλῶσσα προτρέχει τοῦ νοῦ. Δύο περιστάσεις να θεωρήσῃς ὡς καταλλήλους δια να ομιλήσῃς: ἀν πρόκειται δι' ἐκεῖνα τα ὁποῖα γνωρίζεις καλῶς, ἢ δι' ἐκεῖνα, τα ὁποῖα εἶναι ἀνάγκη να εἰπῆς· διότι μόνον εἰς αὐτὰς τὰς δύο περιπτώσεις ὁ λόγος εἶναι καλύτερος ἀπὸ τὴν σιωπὴν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας περιπτώσεις προτιμότερον να σιωπᾷ κανεὶς παρά να ομιλή. Να πιστεύῃς, ὅτι κανένα ἀπὸ τα ἀνθρώπινα δὲν εἶναι ἀσφαλές· διότι τοιοῦτοτρόπως, οὔτε ὅταν εὐτυχῆς θα χαίρεσαι υπερβολικά, οὔτε ὅταν δυστυχῆς υπερβολικά θα καταθλίβεσαι. Να χαίρῃς μὲν δια τα συμβαίνοντα ἀγαθὰ, να λυπάσαι ὅμως μετρίως δια τα κακά που ἐρχονται, να μὴ ἐκδηλώνεσαι δὲ εἰς τοὺς ἄλλους, οὔτε εἰς τὴν μίαν οὔτε εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν· διότι εἶναι ἀτοπὸν τὴν μὲν περιουσίαν τοῦ να ἀποκρύπτῃ κανεὶς εἰς τὰ σπῖτια, να περπατᾷ δὲ με τὰς ἐνδομύχους σκέψεις φανεράς.</p>
<p>Ἀπὸ τὴν ἐκδόση τοῦ Cambridge ἡ ὁποία συμβαδίζει καὶ με τὴν ἐκδόση τοῦ Ζαχαρόπουλου, ἀλλὰ διαφοροποιεῖται ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ σχολικοῦ βιβλίου. http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0143%3Aspeech%3D1%3Asection%3D39 Ἰσοκράτης, <i>Πρὸς Δημόνικον</i>, εἰσαγωγὴ-μετάφραση-σχόλια Μ. Πρωτοψάλτης, Α', ἐκδ. Ι. Ζαχαρόπουλος, 41-43.</p>	

Ξενοφών, Απομνημονεύματα 3.9.4-5

<p>Σοφίαν δὲ καὶ σωφροσύνην οὐ διώριζεν, ἀλλὰ τὸν τὰ μὲν καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ γινώσκοντα χρῆσθαι αὐτοῖς καὶ τὸν τὰ αἰσχρὰ εἰδότα εὐλαβεῖσθαι σοφόν τε καὶ σώφρονα ἔκρινε. Προσερωτώμενος δὲ εἰ τοὺς ἐπισταμένους μὲν ἃ δεῖ πράττειν, ποιῶντας δὲ τὰναντία σοφούς τε καὶ ἀκρατεῖς εἶναι νομίζοι· οὐδὲν γε μᾶλλον, ἔφη, ἢ ἀσόφους τε καὶ ἀκρατεῖς· πάντας γὰρ οἶμαι προαιρουμένους ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ἃ οἴονται συμφορώτατα αὐτοῖς εἶναι, ταῦτα πράττειν· νομίζω οὖν τοὺς μὴ ὀρθῶς πράττοντας οὔτε σοφούς οὔτε σώφρονας εἶναι.</p> <p>Ἔφη δὲ καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀρετὴν σοφίαν εἶναι. Τὰ τε γὰρ δίκαια καὶ πάντα ὅσα ἀρετῇ πράττεται καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ εἶναι· καὶ οὐτ' ἂν τοὺς ταῦτα εἰδότας ἄλλο ἀντὶ τούτων οὐδὲν προελέσθαι οὔτε τοὺς μὴ ἐπισταμένους δύνασθαι πράττειν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἀμαρτάνειν· οὕτω καὶ τὰ καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ τοὺς μὲν σοφούς πράττειν, τοὺς δὲ μὴ σοφούς οὐ δύνασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἀμαρτάνειν. Ἐπεὶ οὖν τὰ τε δίκαια καὶ τὰ καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ πάντα ἀρετῇ πράττεται, δῆλον εἶναι ὅτι καὶ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα ἀρετὴ σοφία ἐστὶ.</p>	<p>Τὴν σοφίαν δε καὶ τὴν σωφροσύνην δεν τας ἐξεχώριζε, ἀλλὰ ἐκείνον μεν, ο οποίος γνωρίζει καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ, ὥστε να τα εκτελή, καὶ ἐκείνον, ο οποίος ἡξεύρει τὰ ἀσχημα, ὥστε να τ' ἀποφεύγη, τον ἔκρινεν σοφόν καὶ σώφρονα. Οσάκις δε ηρωτάτο προσέτι, αν ἐκείνους μεν που γνωρίζουν τι πρέπει να κάμνουν, ὁμως κάμνουν τα αντίθετα, τους νομίζει σοφούς χωρίς θέλησιν· Καθόλου περισσότερον, εἶπε, ἀπὸ ἀσόφους χωρίς θέλησιν, διότι νομίζω, ὅτι, ὅλοι, προτιμούν να κάμνουν ἀπὸ ὅσα δύνανται ἐκεῖνα τα οποία νομίζουν ὅτι τους συμφέρουν πάρα πολύ. Φρονώ λοιπόν, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ οποίοι δεν πράττουν ὀρθῶς, οὔτε σοφοὶ οὔτε σώφρονες εἶναι.</p> <p>Εἶπε δε, ὅτι καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ κάθε ἄλλη ἀρετὴ εἶναι σοφία. Διότι καὶ τὰ δίκαια καὶ ὅλα τα ἐνάρετα ἔργα εἶναι καὶ καλὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ οὔτε ἐκείνου που τα γνωρίζουν ἠμποροῦν τίποτε ἄλλο ἀντὶ αὐτῶν να προτιμήσουν, οὔτε ἐκεῖνοι που δεν τα γνωρίζουν, ἠμποροῦν να τα εκτελοῦν, ἀλλὰ καὶ, ἐὰν τα επιχειροῦν (τα καταπιάνωνται), ἀποτυγχάνουν. Κατ' ἀκολουθίαν αὐτῆς τῆς ἐξηγήσεως καὶ τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ οἱ μεν σοφοὶ τα εκτελοῦν, οἱ δε μη σοφοὶ δεν ἠμποροῦν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν τα επιχειροῦν, ἀποτυγχάνουν. Ἐπειδὴ λοιπόν καὶ τὰ δίκαια ἔργα καὶ τὰ ἄλλα τα καλὰ καὶ ἀγαθὰ ὅλα εκτελοῦνται με τὴν ἀρετῇ, εἶναι φανερόν, ὅτι καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ κάθε ἄλλη ἀρετὴ εἶναι σοφία.</p>
<p>Ξενοφών, <i>Απομνημονεύματα</i>, εἰσαγωγή, μετάφραση, σχόλια Κ. Βάρναλης, Β', Ι. Ζαχαρόπουλος, 185-187.</p>	

Ξενοφών, Απομνημονεύματα 1.2.19-21.23

<p>Ἴσως οὖν εἶποιν ἂν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσοφεῖν ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο, οὐδὲ ὁ σώφρων ὑβριστής, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν μάθησις ἐστὶν ὁ μαθῶν ἀνεπιστήμων ἂν ποτε γένοιτο. ἐγὼ δὲ περὶ τούτων οὐχ οὕτω γινώσκω· ὀρῶ γὰρ ὥσπερ τὰ τοῦ σώματος ἔργα τοὺς μὴ τὰ σώματα ἀσκοῦντας οὐ δυναμένους ποιεῖν, οὕτω καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τοὺς μὴ τὴν</p>	<p>Ἴσως λοιπόν ἠμπορούσαν να εἰποῦν πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους, που λέγουν ὅτι φιλοσοφοῦν, ὅτι οὐδέποτε ὁ δίκαιος ἠμπορεῖ να γίνῃ ἀδικος οὔτε ὁ σώφρων αὐθαίρετος οὔτε κατ' ἄλλο τίποτε ἐξ ἐκείνων, τα οποία μαθάνονται, ο μαθῶν μπορεῖ να γίνῃ ἀνεπιστήμων. Εγὼ ὁμως περὶ τούτων δεν φρονῶ οὕτω· διότι παρατηρῶ, ὅτι, καθῶς τα σωματικά ἔργα ἐκεῖνοι, που δεν ἐξασκούν τα σώματα, δεν ἠμποροῦν να τα εκτελοῦν, ἔτσι καὶ τὰ ψυχικά ἔργα ἐκεῖνοι, που δεν ἐξασκούν τὴν ψυχὴν, δεν ἠμποροῦν να τα εκτε-</p>
---	--

<p>ψυχὴν ἀσκοῦντας οὐ δυναμένους· οὔτε γὰρ ἂ δεῖ πράττειν οὔτε ὧν δεῖ ἀπέχεσθαι δύναται. Δι' ὃ καὶ τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, κἂν ὧσι σόφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν οὕσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν.</p> <p>Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ὃ τε λέγων· <i>Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἐσθλὰ διδάξει· ἦν δὲ κακοῖσι συμμίσης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔοντα νόον,</i> καὶ ὃ λέγων· <i>Αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακός, ἄλλοτε δ' ἐσθλός.</i></p> <p>Κἀγὼ δὲ μαρτυρῶ τούτοις· ὁρῶ γὰρ ὡσπερ τῶν ἐν μέτρῳ πεποιημένων ἐπῶν τοὺς μὴ μελετῶντας ἐπιλανθανομένους, οὕτω καὶ τῶν διδασκαλικῶν λόγων τοῖς ἀμελοῦσι λήθην ἐγγιγνομένην. Ὅταν δὲ τῶν νοητικῶν λόγων ἐπιλάβηται τις, ἐπιλέλησται καὶ ὧν ἡ ψυχὴ πάσχουσα τῆς σωφροσύνης ἐπεθύμει· τούτων δ' ἐπιλαθόμενον οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ τῆς σωφροσύνης ἐπιλαθέσθαι. [...]</p> <p>Πῶς οὖν οὐκ ἐνδέχεται σωφρονήσαντα πρόσθεν αὐθις μὴ σωφρονεῖν καὶ, δίκαια δυνηθέντα πράττειν αὐθις ἀδυνατεῖν; Πάντα μὲν οὖν ἔμοιγε δοκεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰγαθὰ ἀσκητὰ εἶναι, οὐχ ἥκιστα δὲ σωφροσύνη. Ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ σώματι συμπεφυτευμένα τῇ ψυχῇ αἰ ἡδοναὶ πείθουσιν αὐτὴν μὴ σωφρονεῖν, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἑαυταῖς τε καὶ τῷ σώματι χαρίζεσθαι.</p> <p>Οἱ πρώτοι στίχοι εἶναι τοῦ Θεόγνι (περ. 530 π.Χ.), που ὁ Σωκράτης χρησιμοποιεῖ καὶ ἀλλοῦ (Πλάτων, <i>Μένων</i> 95d καὶ <i>Ξενοφών, Συμπόσιον</i>, 2.4), καὶ ὁ ἄλλος στίχος εἶναι ἀγνωστοῦ ποιητῆ.</p>	<p>λοῦν, διότι, οὔτε ὅσα πρέπει νὰ κάμνουν, ἡμποροῦν νὰ τα κάμνουν, οὔτε ἀπὸ ὅσα πρέπει νὰ ἀπέχουν, ἡμποροῦν νὰ ἀπέχουν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ πατέρες τοὺς υἱοὺς των, καὶ ἀν εἶναι σόφρονες, ὅμως τοὺς ἐμποδίζου ἀπὸ τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ ἡ μὲν συναναστροφή των ἐναρέτων εἶναι ἀσκήσις τῆς ἀρετῆς, ἡ δὲ συναναστροφή των πονηρῶν καταστροφή. Εἶναι δὲ μάρτυς τούτου ἀπὸ τοὺς ποιητὰς καὶ ἐκεῖνος που λέγει:</p> <p><i>Ἀπ' τοὺς καλοὺς πάντα καλὸ θα μάθης. Ἄν πηγαίνεις με τοὺς κακοὺς, Καὶ τὸ μυαλό που σοῦλαχε θα χάσης.</i> καὶ ἐκεῖνος που λέγει: <i>Ὁ καλὸς ἄλλοτε κακὸς καὶ ἄλλοτε καλὸς εἶναι.</i></p> <p>Καὶ ἐγὼ δὲ συμφωνῶ με αὐτὰ· διότι βλέπω, ὅτι, καθὼς ἀκριβῶς τα ἐμμέτρως πεποιημένα ἐπι ἐκεῖνοι, που δὲν τα μελετοῦν, τα ξεχνοῦν, ἐτσι καὶ εἰς ἐκεῖνους, που ἀμελοῦν τοὺς διδασκαλικούς λόγους, ἐπέρχεται λήθη. Ὅταν δὲ κανεὶς λησμονήσῃ τοὺς συμβουλευτικὸς λόγους, χάνει καὶ τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν ἔχουσα ἡ ψυχὴ ἐπεθύμει τὴν σωφροσύνην· ὅταν δὲ κανεὶς λησμονήσῃ ταῦτα, καθόλου παράξενον νὰ λησμονή καὶ τὴν σωφροσύνην. [...]</p> <p>πὼς λοιπὸν δὲν εἶναι ἐνδεχόμενον ἐνὸς κανεὶς προτιήτερα ὑπῆρξε σόφρων, κατόπιν νὰ μὴ εἶναι, καὶ ἐνὸς ἠδυνήθη νὰ πράττῃ τὸ δίκαιον, ἐπειτα ν' ἀδυνατῇ; Πάντα λοιπὸν εἰς ἐμέ τα καλὰ καὶ τα ἀγαθὰ φαίνονται ὅτι ἀποκτώνται διὰ τῆς ἀσκήσεως προ πάντων δὲ ἡ σωφροσύνη. Διότι, ἐπειδὴ μέσα εἰς τὸ αὐτὸ σῶμα εἶναι αἰ ἡδοναὶ συμπεφυτευμένα με τὴν ψυχὴν, τὴν πείθουσαν νὰ μὴ σωφρονή, ἀλλὰ τάχιστα νὰ χαρίζεται καὶ εἰς αὐτὰς καὶ εἰς τὸ σῶμα.</p> <p>Μτφρ. Κ. Βάρναλης. [1939] χ.χ. <i>Ξενοφών. Απομνημονεύματα.</i> Εἰσαγωγή, μετάφραση, σχόλια, Α, Αθήνα: Ζαχαρόπουλος, 25-27.</p>
<p>http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/tools/corpora/anthology/content.html?m=1&t=367</p>	